

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon

w sprawie **A. K.**

ukaranego z art. 94 § 1 k.w.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 28 maja 2025 r.

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 28 maja 2025 r. kasacji Prokuratora Generalnego

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Kamiennej Górze

z dnia 15 stycznia 2025 r., II W 330/24,

uchyła zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę A. K. Sądowi Rejonowemu
w Kamiennej Górze do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Kamiennej Górze wyrokiem nakazowym z dnia 15 stycznia 2025 roku, sygn. IIW 330/24, uznał obwinionego A. K. za winnego tego, że w dniu 24 października 2024 roku w K. prowadził pojazd marki O. po drodze publicznej nie mając do tego uprawnień, tj. czynu z art. 94 § 1 k.w. i za to wykroczenie na podstawie art. 94 § 1 k.w. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 1500 (jeden tysiąc pięćset) złotych oraz na podstawie art. 94 § 3 k.w. w zw. z art. 29 § 1 k.w. orzekł zakaz

prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 6 (sześciu) miesięcy. Ponadto Sąd Rejonowy zasądził od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa koszty postępowania w łącznej kwocie 220 zł, w tym opłatę w kwocie 150 zł.

Wobec braku sprzeciwu uprawnionych stron, którym prawidłowo doręczono odpisy orzeczenia (obwinionemu w formie doręczenia zastępczego), przedmiotowy wyrok nakazowy uprawomocnił się w dniu 14 lutego 2025 r.

Kasację od tego wyroku wniósł Prokurator Generalny na niekorzyść obwinionego i zarzucił mu:

rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa procesowego, a mianowicie art. 93 § 2 k.p.w., poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że występują przesłanki do rozpoznania sprawy obwinionego w postępowaniu nakazowym, skutkiem czego A. K. został uznany za winnego i ukarany za popełnienie wykroczenia kwalifikowanego z art. 94 § 1 k.w., polegającego na kierowaniu pojazdem, w dniu 24 października 2024 r., bez wymaganych do tego uprawnień, podczas gdy okoliczności popełnienia zarzucanego obwinionemu czynu i jego wina, w świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego budziły wątpliwości. albowiem z załączonych do wniosku o ukaranie materiałów wynika, że fakt braku uprawnień do prowadzenia pojazdów przez obwinionego został wykazany jedynie na podstawie danych widniejących w Centralnej Ewidencji Kierowców, co było niewystarczające do ustalenia, czy A. K. - oświadczający w trakcie kontroli drogowej, że posiada niemieckie prawo jazdy - w czasie popełnienia przedmiotowego czynu zrealizował swoim zachowaniem znamiona czynu z art. 94 § 1 k.w., czyli nie posiadał uprawnień do prowadzenia pojazdu mechanicznego po drodze publicznej, czy też tylko nie miał przy sobie dokumentu stwierdzającego posiadanie uprawnień do kierowania pojazdem silnikowym w postaci krajowego lub międzynarodowego prawa jazdy, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. 2024.1210 t.j. z dnia 9 sierpnia 2024 r., a więc jego zachowanie wyczerpywało jedynie ustawowe znamiona wykroczenia z art. 95 § 1 k.w. i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Kamiennej Górze do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna i jako taka zasługuje na uwzględnienie. Jej zarzut, jak też przytoczone na jego uzasadnienie w skardze argumenty są w pełni trafne.

Wypada zatem je tylko powtórzyć.

Zgodnie z paragrafem 2 przepisu art. 93 k.p.w., orzekanie w postępowaniu nakazowym może nastąpić jedynie wówczas, jeżeli okoliczności czynu i wina obwinionego nie budzą wątpliwości. Postępowanie nakazowe jest instytucją Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, której stosowanie zastrzeżono do najbardziej oczywistych przypadków, to znaczy takich, w których zebrany materiał dowodowy jest tak jednoznaczny, że nie nasuwa żadnych zastrzeżeń co do winy i okoliczności popełnienia zarzuconego czynu. Wymóg ten oznacza w szczególności brak wątpliwości co do tak zasadniczych kwestii, jak realizacja przez obwinionego wszystkich znamion określonych w konkretnym przepisie typizującym dane wykroczenie, jak również wyczerpanie pozostałych warunków odpowiedzialności, ujętych w części ogólnej Kodeksu wykroczeń (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2021 r., sygn. akt IVKK 559/20, LEX nr 3119823).

Warunkiem koniecznym wydania wyroku nakazowego w sprawie o wykroczenie jest zatem to, by okoliczności czynu i wina obwinionego nie budziły wątpliwości. Przy czym przez brak owych wątpliwości należy rozumieć to, że nie ma ich zarówno odnośnie do sprawstwa danego czynu, jak i winy obwinionego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2021 r., sygn. akt IV KK 491/20).

Sąd Rejonowy w Kamiennej Górze jednakże tych wymogów nie respektował i rozpoznał sprawę A. K. w postępowaniu nakazowym, skutkiem pomimo, iż budziły wątpliwości okoliczności czynu i wina obwinionego w odniesieniu do zachowania, jakiego dopuścił się on w dniu 24 października 2024 r., a mianowicie kierowania pojazdem bez wymaganych do tego uprawnień, tj. czynu z art. 94 § 1 k.w.

Przedmiotem ochrony przepisu art. 94 k.w. jest bezpieczeństwo ruchu drogowego, któremu zagrażać może zarówno uczestniczenie w ruchu osób niemających odpowiednich uprawnień (§ 1). jak i poruszanie się po drogach publicznych, w strefach zamieszkania lub w strefach ruchu pojazdów, których

sprawność techniczna nie została odpowiednio zweryfikowana (§ 2).

Wymagania konieczne do uzyskania uprawnienia do prowadzenia pojazdów od 19 stycznia 2013 r. określają przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2023 r. poz. 622, t.j.). Zgodnie z art. 4 ust. 1 przywołanej ustawy, dokumentem potwierdzającym posiadanie uprawnień do kierowania motorowerem, pojazdem silnikowym lub zespołem pojazdów składającym się z pojazdu silnikowego i przyczepy lub naczepy jest:

1/ wydane w kraju: prawo jazdy, pozwolenie wojskowe, międzynarodowe prawo jazdy; 2/ wydane za granicą:

a/ międzynarodowe prawo jazdy, określone w Konwencji o ruchu drogowym, podpisanej w Genewie dnia 19 września 1949 r. (Dz. U. z 1959 r. poz. 321, 322 i 324), b/ krajowe lub międzynarodowe prawo jazdy, określone w Konwencji o ruchu drogowym, sporządzonej w Wiedniu dnia 8 listopada 1968 r. (Dz. U. z 1988 r. poz. 40, 41 i 44),

c/ krajowe prawo jazdy wydane w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, d/ krajowe prawo jazdy określone w umowie międzynarodowej, której stroną jest Rzeczpospolita Polska:

3/ zagraniczny dokument wojskowy, określony w umowach międzynarodowych, których stroną jest Rzeczpospolita Polska.

Przez brak wymaganych uprawnień w rozumieniu art. 94 § 1 k.w. należy zatem rozumieć zarówno sytuację, gdy dana osoba w ogóle nie uzyskała uprawnień do prowadzenia pojazdu określonej kategorii w sposób wskazany ustawą (ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym oraz ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami), utraciła je w wyniku cofnięcia i musi ponownie ubiegać się o uzyskanie takich uprawnień lub posiadając *de facto* takie uprawnienia nie może w danej chwili ich realizować i z nich korzystać z uwagi np. na ich czasowe „zawieszenie”, nie powodujące jednak ich definitywnej utraty (*zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2019 r., sygn. akt IV KK 59/19, LEN nr 2636191*).

Na podstawie materiału dowodowego załączonego do wniosku o ukaranie nie sposób uznać, aby w sposób prawidłowy i wyczerpujący zweryfikowano wszystkie

okoliczności, stanowiące o możliwości realizacji ustawowych znamion wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. przez obwinionego A. K.

Jak bowiem wynika z notatki urzędowej, sporządzonej na okoliczność kontroli drogowej przeprowadzonej w dniu 24 października 2024 r. z udziałem A. K., brak posiadania przez niego uprawnień do prowadzenia pojazdów został ustalony wyłącznie na podstawie sprawdzenia w Centralnej Ewidencji Kierowców. Jednocześnie obwiniony oświadczył wówczas, iż „... posiada prawo jazdy niemieckie, ale nie posiada przy sobie blankietu...” (k. 1). Stało się tak, mimo, że brak stosownego wpisu w systemie informatycznym Centralnej Ewidencji Kierowców, nie jest jednak - w ramach oceny realizacji znamion wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. - wystarczającym sprawdzeniem uprawnień do prowadzenia pojazdów w odniesieniu do obywateli polskich, którzy mogą posiadać krajowe prawo jazdy wydane w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej.

Z materiałów dołączonych do wniosku o ukaranie wynika, że nie podjęto próby ustalenia, czy obwiniony A. K. posiada prawa jazdy, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 cyt. wyż. ustawy o kierujących pojazdami.

Dopiero po wydaniu wyroku nakazowego, do akt sprawy wpłynęło pismo Starosty [...] z dnia 5 marca 2025 r. sygn. [...], z treści którego wynika, że według danych systemu EUCARJS obwiniony A. K. posiada ważne prawo jazdy numer [...], kategorii AM, B, wydane w dniu 28 sierpnia 2019 r. przez [...] - Niemcy.

Odnosząc się do przepisów regulujących obowiązki posiadania przy sobie dokumentu prawa jazdy podczas kierowania pojazdem stwierdzić należy, że o ile treść art. 95 k.w., w brzmieniu nadanym mu przez art. 4 pkt 7 ustawy z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152 poz. 1018 ze zm.) jest niezmienna od 4 kwietnia 2010 r. i stanowi, że: „Kto prowadzi na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu pojazd, nie mając przy sobie wymaganych dokumentów, podlega karze grzywny do 250 złotych albo karze nagany”, o tyle przepis ten należy interpretować łącznie z treścią art. 38 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym m. Powołany przepis art. 38 Prawa o ruchu drogowym kształtuje bowiem zakres obowiązków ciążących na kierującym pojazdem, niedopełnienie których to obowiązków skutkować będzie odpowiedzialnością za wykroczenie stypizowane w art. 95 k.w.

Ustawa z dnia 14 sierpnia 2020 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2020 r. poz. 1517) w art. 1 ust. 2a wprowadziła zmianę powołanego przepisu art. 38 ust. 1 Prawa o ruchu drogowym, który począwszy od dnia 5 grudnia 2020 r. obliuguje kierującego pojazdem do tego, aby posiadał przy sobie i okazał na żądanie uprawnionego organu: „dokument stwierdzający uprawnienie do kierowania pojazdem inny niż wydane w kraju prawo jazdy albo pozwolenie na kierowanie tramwajem, jeżeli kierujący nie posiada wydanego w kraju prawa jazdy albo pozwolenia na kierowanie tramwajem”. Z uzasadnienia projektu powołanej ustawy nowelizującej wynika, iż wskazana zmiana i deregulacja - na wniosek Ministra Cyfryzacji - obowiązku posiadania przy sobie dokumentu prawa jazdy wydanego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, miała stanowić ułatwienie dla obywateli, a była możliwa w związku z rozszerzeniem zakresu działania systemu teleinformatycznego obejmującego centralną ewidencję kierowców. Tym samym, nabycie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uprawnień do kierowania pojazdami nierozdzielnie jest związane z wprowadzeniem danych kierującego do centralnej ewidencji kierowców. Ponieważ dostęp do tego systemu mają organy uprawnione do przeprowadzania kontroli drogowej, zbędnym jest posiadanie przy sobie i okazywanie się stosownym blankietem prawa jazdy/uprawnieniem do kierowania tramwajami. Obowiązek ten materializuje się dopiero w sytuacji, gdy kierujący pojazdem nabył uprawnienia do kierowania pojazdem poza krajem.

Niezależnie zatem od ustaleń dotyczących posiadania przez obwinionego krajowego (polskiego) prawa jazdy, w świetle treści art. 4 ust. 1 pkt 2 lit. c ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1210 t.j.), wątek posiadania tego dokumentu wydanego w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, powinien zostać poddany pogłębionej analizie, czego w niniejszym postępowaniu całkowicie zaniechano. Treść załączonych do wniosku o ukaranie dokumentów, z których wynika, że wymieniony nie posiadał krajowego (polskiego) uprawnienia do kierowania pojazdami, nie pozwalał zatem na uznanie, iż nie budziły wątpliwości okoliczności popełnienia przez A. K. zarzucanego mu wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. Procesowych ustaleń wymagała weryfikacja ewentualnego posiadania przez niego zagranicznego (niemieckiego) prawa jazdy, co z kolei sprzeciwiało się

procedowaniu w trybie nakazowym. Dopiero po wydaniu i uprawomocnieniu się wyroku nakazowego, uzyskano informację, iż faktycznie obwiniony posiada prawo jazdy wydane na terenie Niemiec.

Bezspornym jest, iż wskazane uchybienie miało istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia. W sytuacji bowiem pozytywnego potwierdzenia faktu posiadania przez obwinionego prawa jazdy wydanego w państwie członkowskim Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 4 ust 1 pkt 2 cyt. wyż. ustawy o kierujących pojazdami, A. K. winien zostać pociągnięty do odpowiedzialności za wykroczenie z art. 95 § 1 k.w., który to przepis w zestawieniu z art. 94 § 1 k.w. przewiduje odmienne, łagodniejsze sankcje, bo jedynie karę grzywny do 250 złotych lub karę nagany - zamiast kary' aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1 500 złotych, jakie można wymierzyć na podstawie art. 94 § 1 k.w. Nadto, za wykroczenie z art. 95 § 1 k.w. ustawodawca nie przewiduje orzeczenia środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, który w związku z ukaraniem za czyn z art. 94 § 1 k.w. ma charakter obligatoryjny (art. 94 § 3 k.w.).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[PŁ]

[r.g.]